

THỰC HÀNH VỀ THÀNH NGỮ, ĐIỂN CỐ

KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

- Củng cố và nâng cao những kiến thức về thành ngữ, điển cố.
- Biết linh hôi và sử dụng đúng thành ngữ, điển cố.
- Phân tích được giá trị biểu hiện của những thành ngữ, điển cố thông dụng.

1. Tìm thành ngữ trong đoạn thơ sau, phân biệt với từ ngữ thông thường về cấu tạo và đặc điểm ý nghĩa.

*Lặn lội thân cò khi quang vắng,
Eo sèo mặt nước buổi đò đông.
Một duyên hai nợ âu đành phận,
Năm nắng mười mua dám quản công.*

(Trần Tế Xương, *Thương vợ*)

2. Phân tích giá trị nghệ thuật của các thành ngữ in đậm (về tính hình tượng, tính biểu cảm, tính hàm súc) trong các câu thơ sau :

- *Người nách thước kê tay đao,*
Đầu trâu mặt ngựa ào ào như sôi.
- *Một đời được mấy anh hùng,*
Bõ chi cá chậu chim lồng mà chơi !
- *Đội trời đạp đất ở đời,*
Họ Từ tên Hải vốn người Việt Đông.

(Nguyễn Du, *Truyện Kiều*)

3. Đọc lại chú thích về những điển cố in đậm ở hai câu thơ sau trong bài *Khóc Dương Khuê* và cho biết thế nào là điển cố.

*Giường kia treo cũng hưng hò,
Đàn kia gẩy cũng ngắn ngo tiếng đàn.*

(Nguyễn Khuyến, *Khóc Dương Khuê*)

4. Dựa vào chủ thích trong các văn bản đã học, hãy phân tích tính hàm súc, thâm thuý của điển cố trong những câu thơ sau :

- *Sầu đong càng lắc càng đầy,
Ba thu dọn lại một ngày dài ghê.*
- *Nhớ on chín chữ cao sâu,
Một ngày một ngả bóng dâu tà tà.*
- *Khi về hỏi liễu Chương Đài,
Cành xuân đã bé cho người chuyên tay.*
- *Bấy lâu nghe tiếng má đào,
Mắt xanh chẳng để ai vào có không ?*

(Nguyễn Du, Truyện Kiều)

5. Thay thế thành ngữ trong những câu sau bằng các từ ngữ thông thường, tương đương về nghĩa. Nhận xét về sự khác biệt và hiệu quả của mỗi cách diễn đạt.

- a) *Này các cậu, đừng có mà ma cù bắt nạt ma mói. Cậu ấy vừa mói chân ướt chân ráo đến, mình phải tìm cách giúp đỡ chút.*
- b) *Họ không đi tham quan, không đi thực tế kiểu cuối ngựa xem hoa mà đi chiến đấu thực sự, đi làm nhiệm vụ của những chiến sĩ bình thường...*

6. Đặt câu với mỗi thành ngữ sau :

- Mẹ tròn con vuông.	- Đi guốc trong bụng.
- Trứng khôn hơn vịt.	- Nước đổ đầu vịt.
- Nấu sú sôi kinh.	- Dị hoà vi quý.
- Lòng lang dạ thú.	- Con nhà lính, tính nhà quan.
- Phú quý sinh lẽ nghĩa.	- Thấy người sang bắt quàng làm họ.

7. Đặt câu với mỗi điển cố sau :

- Gót chân A-sin	- Gã Sở Khanh
- Nợ như chúa Chổm	- Súc trai Phù Đổng
- Đeo cày giữa đường	